

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cene za celo leto . K 60.— za pol leta . K 30.—
četrt leta . K 15.— en mesec . K 5.—
Uredništvo in upravištvo: Kopitarjeva ulica št. 6.
Telefon št. 50.

inzerati: Enostolpna pettirvsta (72 mm široka in 3 cm visoka ali nje prostor) za enkrat po K 1.20. —
Postano: Enostolpna pettirvsta K 1.— Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne.

V celovški okolici bo ljudsko glasovanje.

LDU St. Germain, 30. maja. (ČTU) Svet četvorice je sklenil, da naj o pripadnosti celovške kotline odloči ljudsko gla-

sovanje, ki naj se izvrši šest mesecev po sklepu miru.

Pogajanja med Rumunijo in Jugoslavijo.

LDU Sibinj, 30. maja. (ČTU) Te dni odpotuje v Belgrad romunska komisija,

da stopi v pogajanja zaradi gospodarskih odnošajev med Rumunijo in Jugoslavijo.

Mažarski boljševiski vtihotapljali denar na Dunaj.

Za boljševisko agitacijo v Nemški Avstriji.

LDU Dunaj, 30. maja. (ČTU) »Neues Wiener Tagblatt« piše, da se potrjuje njegeva vest, da so pred kratkim poizkusili iz Budimpešte na Dunaj vtihotapiti preko 25 milijonov denarja, in sicer za 15 milijonov bankovcev in za 10 milijonov zlata. Nemška Avstrija ni hotela dovoliti uvoza,

ker je bilo neznano, v kake svrhe se namerava denar uporabiti. Mažari so pri Brucku ob Litvi s pomočjo italijanskih vojaških avtomobilov spravili denar čez mejo. Mažarska vlada trdi, da je bil denar namenjen za plačilo blaga, ki ga je Italija dobavila Mažarski.

Ameriški mornarji proslavljajo spomin svojih padlih.

LDU Split, 30. maja. Moštvo in častniki severo-amerikanskih pomorskih sil v vzhodnem Sredozemskem morju, ki se sedaj nahajajo v splitski luki pod poveljstvom admirala Andrews, so priredili danes svečan »Memorial day«, da se spominjajo svojih mrtvih, ki so padli v tej

vojni za osvobojenje. Zjutraj so korakali z godbo po vsej obali proti Sustjepanu, kjer je ob grobu padlega amerikanskega mornarja imel opravilo njihov duhovnik. Opoldne so z ladje »Olympia« oddali častne strele, popoldne pa je bila veselica na Poljani kralja Petra.

Nemčija kriva vojske.

Lyon, 30. maja. (Brezlično). Iz Bazla poročajo: Nemški stotnik von Beerfelde, ki je, kakor znano, razširil pismo Lichnowskega, je imel v torek v Berlinu predavanje o vzrokih poloma Nemčije. Predavanje bi imelo biti že v nedeljo, toda pristaši vojaških krogov so ga preprečili s tem, da so enostavno razgnali zbrano občinstvo. — Pred več tisoči poslušalcev je razmotrival govornik vzroke vojne ter obdolžil vlado Viljemovo, da je prevarila nemški narod na najnesramnejši način. Prečital je več odstavkov iz nemške Bele

knjige ter izjavil, da sestoji knjiga iz ponarejenih dokumentov. Dejal je nadalje, da se je pričela mobilizacija dan potem, ko so nemške patrole prekoračile mejo na Vzhodnem Pruskem in da je Nemčija nalašč in s preudarkom onemogočila, da bi v zmislu angleškega predloga odločilo razsodišče. Končno je izjavil, da je nemška laž dosegla svoj višek v trditvi, da je Francija napovedala vojno, ker so bile vse vesti o agresivnem nastopanju Francije gola izmišljotina.

Naši ujetniki v Sibiriji.

»Slovenski Rdeči križ« javlja:

Po raznih došlih poročilih se nahajajo naši vojni ujetniki v Sibiriji pod ameriškansko in japonsko oblastjo, pod katero se je njih popreje nad vse žalostni položaj nekoliko izboljšal. Veliko število vojnih ujetnikov iz taborišč Rasdolnoje, Skotowo, Nikol'sk, kakor tudi velik del iz tabora Spaskoje je bilo interniranih v vojašnicah »Perwaja Rjetschka« v bližini Wladiwostoka. Koncem leta 1918 se je nahajalo tamkaj 43 častnikov, 1 vojni kurat, 5 zdravnikov, 37 podčastnikov in okoli 1300 mož. Poleg tega dela v tam nahajajočem se ameriškem lazaretu v »Ruski Ostrow« okoli 80 vojakov, katerim se godi razmeroma precej dobro, medtem, ko oni v »Perwaja Rjetschka« trpijo vsled pomanjkanja živil.

Prinašamo kratka poročila iz nekaterih taborišč:

V Buhari se nahaja še okoli 18.000 ujetnikov, ki so zaposleni z graditvijo železnice, katerim pa se ne godi dobro.

Gubernija Jaroslavl: Položaj ujetnikov je razmeroma ugoden.

Jelaburga, gubernija Wjatka: Častniški tabor je bil 20. julija 1918 opuščen, kmalu nato tudi taborišče za moštvo. —

V Tiflisu je okoli 3000 mož in bolnišnica za 200 bolnikov. —

Taborišče Kostroma, gubernija Kostroma je bilo koncem avgusta 1918 opuščeno. —

Samara ima okoli 800 častnikov in 18.000 mož. —

V Samarkand je položaj vojnih ujetnikov precej zadovoljiv. —

Ujetniki iz taborišča Solikamsk, gubernija Perm so bili že avgusta 1918 vsled prehranjevalnih težkoč prepeljani v Tjumen, kjer se jim godi precej bolje. —

Častniško taborišče Sisan, gub. Simbirsk je bilo avgusta 1918 popolnoma opuščeno. —

Iz taborišča Berezowka: Spomladi leta 1918 se je začela med ujetniki obsežna agitacija za »Rdečo gardo«. Jako mnogo ujetnikov je, ali iz prepričanja ali pa zaradi denarja (150 rubljev mesečno), pristopilo tej gardi. 20. septembra m. l. so kraj zasedli Japonci, pozneje tudi Angleži in Francozi. Častniki iz tega taborišča so bili nov. prepeljani v Wladiwostok, kjer čakajo na vrnitev v domovino. —

V Turkestanu se nahaja še okoli 40.000 ujetnikov. Prepeljava v domovino je bila od

Angležev onemogočena. Položaj ujetnikov je jako žalosten. Hrane ne dobivajo skoraj nobene, častniki nikakih plač; z vsemi pa, ki ne priznavajo boljševizma, ravnaajo jako kruto. Podnebje je zelo neugodno in dnevno zahtevajo razširjajoče se epidemične bolezni med ujetniki žrtve. — **Taškent:** Tu je še okoli 600, v celem okraju Taškent pa približno 2300 ujetnikov. Najslabejša taborišča so opuščena. Kakor povsod je tudi tukaj pomanjkanje; ujetniki dobivajo po največ samo riž. — **Astrahan.** Stanje v Astrahanu nahajajočih se ujetnikov je 150 častnikov in 8000 mož. V celi guberniji je 20.000 mož. Prehrana je povoljna. Dnevno dobivajo ujetniki: pol hleba kruha, tri četrtine funta mesa in krompir. Pomagajo jim komisije za vojne ujetnike. Taborišče stražijo vojaki »Rdeče garde«. — **Baku:** Na otoku Nargin se nahaja čez 2500 ujetnikov, med katerimi pa močno razsaja malarija in tifus, ki je nastal vsled lakote. — **Kafa Kurgan.** V tem taborišču dobivajo ujetniki zadostno hrano in od danskega odposlanstva 60 kopejk na dan. — **Saratow:** V taborišču je okoli 15.000 ujetnikov. Ujetnikom, ki delajo na kmetih, se godi — z malimi izjemami — razmeroma dobro — med tem ko oni v taborišču stradajo. 3. novembra 1918 je bilo 1500 mož in 32 častnikov pripravljenih za transport v domovino — a avstro-ogrski ujetniki-boljševiki, ki so pristopili k »Rdeči gardi«, so jim vrnitev v domovino zabranili in ujetnike kakor tudi tam nahajajočo misijo za vračajoče ujetnike zaprli. Častnike so še isti dan izpustili, misijo pa še le potem, ko je izjavila, da Saratow brez vednosti boljševiških oblasti ne bo zapustila. — **Kowno.** Prehrana je le pri majhnih oddelkih dobra. Sicer pa vlada veliko pomanjkanje. Jako primanjkuje tudi obleke. — **Krasnaja Rječka.** Taborišče, ki se nahaja ob reki Ussuri, je pod ameriško oblastjo.

Vsa poročila iz Krasnaja Rječka so jako ugodna. Ujetniki dobivajo dovolj hrane, in sicer za zajtrk: črna kava; popoldne: juho, meso, prikuho; zvečer: meso, prikuha; poleg tega tudi zadostno kruha. Dobili so od Amerikancev tudi obleke. — Mnogo ujetnikov, ki so ušli iz ruskega ujetništva, se nahaja v H a i l u n g f u (provincina Heilungkiang, Kitajsko). Ujetniki so v taborišču dobro oskrbovani in dobivajo mesečno tudi 2—8 dolarjev. Podpirajo jih oblasti iz Tietsina, Pekinga in Shanghai-a. Ujetniki v Rusiji Sovjetov so se že po največ vrnili v domovino, ostalo jih je še kakih 40.000 mož. Varstvo nad njimi je prevzel delavski in vojaški svet. Vrnitev ujetnikov iz Rusije Sovjetov je vsled bojev med Ukrajinci in sovjetskimi četami in vsled razmer na Poljskem nemogoča.

Splošno je vrnitev vojnih ujetnikov iz Sibirije in Rusije odvisna od mirovnih dogovorov, težkoče pa delajo tudi neuravnane razmere v Rusiji in promet. Peto leto že prenašajo naši ujetniki trpljenje ruskega ujetništva. Kdaj ujedne tega trpljenja kanec? Dolgotrajna mirovna pogajanja zavlačujejo tudi vrnitev ujetnikov v domovino in zadnji bodo, o katerih se bode »sklepalo« — kaj je z njimi. To je naravnost kupčija z ljudmi. Naši ljudje mrjo v ujetništvu — a gospodi v Parizu se ne

mudi, dasiravno ji je dobro znan obupen položaj ujetnikov, osobito onih v evropski Rusiji, da bi jih rešili neznosnega trpljenja.

Obsežne so akcije po drugih državah za izboljšanje položaja vojnih ujetnikov v Rusiji in Sibiriji — a kje je ostala Jugoslavija? Pošiljajo se misije v ujetništvo, da pomorejo svojim ujetnikom — a kaj se je storilo tozadevno v Jugoslaviji? Ali naj pustimo, da umirajo naši ljudje v ujetništvu?

Navadno se dolži »Rdeči križ«, češ, da se premalo zanima za ujetnike. Kako

naj deluje »Rdeči križ« z uspehom, ako mu oblasti, potom katerih bi lahko dobil zveze — ne gredo na roko? Kompetentna pri tem je tudi vlada. Ona je v prvi vrsti poklicana, da se zavzame za ujetnike v Rusiji in Sibiriji, ker s tem dela edino zase, v blagor ljudstva, nad katerim je postavljena. Razpusti se mora obsežna akcija, in sicer tam, kjer so zveze na vse strani mogoče; poizkusiti se mora vse, da bode lahek odgovor onim ujetnikom, ki se bodo vrnili iz ujetništva in vprašali: »Kaj se je storilo za našo osvoboditev«.

Velika železniška nesreča.

LDU Sibirij, 30. maja. (ČTU) Pri postaji Bender se je pripetila velika železniška nesreča, 16 prenapolnjenih vozov je popolnoma razrušenih. Doslej se je ugo-

tovalo, da znaša število žrtev 11 mrtvih in 40 ranjenih, večinoma francoskih in grških častnikov.

Češko—poljska pogajanja.

LDU Moravska Ostrova, 30. maja. (ČTU) »Varšavski listi« poročajo: Drugi sestanek čehoslovaške in poljske komisije zaradi tešinskega vprašanja se bo vršil v Parizu.

50% povišanje na zaostale davke.

m Belgrad, 30. maja. Belgrajska »Pravda« javlja, da bo finančni minister predložil narodnemu predstavništvu zakonski načrt, po katerem bodo davkoplačevalci na vsem ozemlju kraljestva SHS, ki so zaostali z vplačilom davkov, morali plačati 50% več, kakor pa bi morali plačati po obstoječih zakonih v določenem roku. Poleg tega bo ta zakonski načrt vseboval tudi kazenska določila za one uradnike, ki se jim more dokazati, da je vsled njihove krivde vplačevanje davkov slabo.

Lakota v Krakovu.

LDU Moravska Ostrova, 30. maja. (ČTU) Vsled pomanjkanja živil, zlasti kruha in krompirja grozi mestu Krakovu lakota. V Kielcah in Lublinu so bile zaradi draginje velike demonstracije. Na 7. junija t. l. je sklicano veliko belorusko zborovanje v Vilno.

Italijani za Mažare.

LDU. Dunaj, 30. maja. (ČTU.) »Wiener Mittagspost« poroča: Italijanska misija na Dunaju se zadnjih osem tednov dogovarja z vlado v Budimpešti o gospodarskih in političnih stvareh. Italija je baje dovažala Mažarom živila in municijo za rdečo armado v italijanskih živilskih vozovih in je prišla s tem v nasprotje z entento, ki Mažare blokira. Italijansko misijo so pozvali, da se o tem izjavi.

Koliko državnega posojila so podpisali častniki, ki so preživeli bojni vihar na varnih postojankah v zaledju?

Razmere v Bosni.

m Zagreb, 30. julija. Glasilo jugoslovanske muslimanske organizacije »Pravda« piše o predlogu dr. Korošca, naj se izmenja sedanja strankarska vlada v Bosni z medstrankarsko, da je ta predlog dr. Korošca naletel na odpor gotovih elementov, vendar pa je večinoma našel ugoden sprejem v naši javnosti, zlasti ga pa pozdravljajo muslimani z največjim navdušenjem.

Albanija — republika.

m Belgrad, 30. maja. »Pravda« javlja iz Pariza, da se je na zadnji seji mirovne konference razpravljalo vprašanje Albanije, ki bo postala republika. Meje še niso definitivno določene. Predsednik nove republike bo Esad paša, ki bo imel svoj sedež v Draču. Ureditev notranjih zadev in vodstvo zunanje politike se bo vršilo v prvem času pod nadzorstvom zaveznikov.

Vprašanje poljskih mej.

LDU Lyon, 30. maja. (Brezlično.) Ureditev vzhodnih mej Poljske je problem, ki ne zanima samo Poljakov, ampak več ali manj vso Evropo. Predsednik Paderewski je imel z poročevalcem »Matina« pogovor, v katerem se je dotaknil tudi vprašanja poljskih vzhodnih mej. Dejal je med drugim nastopno: Na vzhodu Poljske se razprostirajo pokrajine, katerih pripadnosti ne more določiti enostavno izrek razsodišča. Po svojem prebivalstvu so te pokrajine dvojezične, po svoji civilizaciji so poljske, etnografično pa poljsko-litavske na severu, oziroma poljsko-ukrajinske na jugu. Za določitev bodoče usode teh pokrajin poznam samo eno metodo: načela predsednika Wilsona. Interesirano prebivalstvo mora imeti možnost, da odloča samo o svoji usodi. Program, ki ga predlagá Poljska danes zaveznikom, je zelo enostaven. Gre za to, da se v okoliščinah, ki nudijo vsa potrebna jamstva, omogoči prebivalstvu Litve in Vzhodne Galicije glasov-

ranje. Razume se, da bo ta plebiscit mogoč šele tedaj, ko bodo omenjene pokrajine osvobodene izpod tujega jarma. Poljska vlada je sklenila ekspedicijo proti Vilni samo in edinole zato, da omogoči uveljavljanje Wilsonovih načel in da prežene ruske rdeče garde iz tega mesta. Sicer so nas ap boljševiske tolpe, ki strahujejo prebivalstvo Vzhodne Galicije, vpeljujejo mesta itd., same prisilile k temu, da prevzamemo policijsko službo v teh krajih. V vojaškem oziru je naša naloga že skoraj dovršena. Litva je osvobodena in more svobodno odločati o svoji usodi. To je rezultat delovanja naše vlade in našega orožja. Na vršena, Litva je osvobodena in more svojo program, s pogojem seveda, da se strinjajo z njim tudi naši zavezniki.

Priprave proti Nemčiji.

LDU Lyon, 30. maja. (Brezžično.) Iz Achena poročajo: General Robertson, poveljnik angleške okupacijske armade, je prišel v glavni stan belgijske okupacijske armade, da se posvetuje z nje poveljnikom generalom Michelom o načinu, kako naj bi se zagotovilo skladno sodelovanje belgijskih in angleških čet v primeru, da bi bilo treba prodirati na desni brec Rena.

Alzacija in Lorena.

LDU Lyon, 29. maja. (Brezžično.) — »Petit Parisien« poroča: Gotovo je, da bosta Alzacija in Lorena, čijih zopetna združitve z domovino bo oficijelno posvečena z mirovno pogodbo, istočasno z drugimi okrožji pozvani, da izvolita svoje poslance v poslansko zbornico in v senat. Obe provinciji imata pravico do skupno 24 poslancev, 16 v Alzaciji in 8 v Loreni.

Proti oderuhom.

LDU Praga, 29. maja. (CTU.) »Narodni listi« poročajo: Pravosodni minister Soukup je predložil ministrskemu svetu predlog, naj se zločini oderuštva sodijo po preteklem sodu v 24 urah. V primerih obsodbe se premoženje obsojenčeve sekvestrira za tri leta.

Iz pokrajine.

k Razglas. Po naredbi ministrstva saobračaja Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu, št. 3512/19 od 7. maja 1919 se razpusti z 31. t. m. dosedanje poverništvo za promet ministrstva saobračaja.

Z isto naredbo se podreja ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani neposredno ministrstvu saobračaja v Beogradu, za nadzorstvo nad privatnimi železnicami v Sloveniji, osobito nad južno železnico, in za nadzorstvo avtomobilnega prometa pa se ustanavlja v Ljubljani začasni Komisariat Ministrstva Saobračaja. Ta komisariat začne delovati s 1. junijem t. l. ter bo izvrševal v imenu saobračaja glede privatnih železnic vse posle ministrstva. Za komisarja je zajedno imenoval minister saobračaja svojega dosedanega za-

časnega poverjenika g. Petra Romavh-a. (Z razglasom te naredbe je preklicana tudi objava o ustanovitvi višjega ravnateljstva za promet v Ljubljani, Uradni list XXVII, stran 58.)

k Dovolitve za nakup živil. Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je izdalo naslednje dovolitve za nakup živil: Ivanu Kolaru dva vagona pšenice in tri vagone moke za Ljubljano in okolico; Ivanu Pačiču 86.000 kg koruze in 50.000 kg pšenice za Sv. Peter pri Celju na ime Anton Cvenkel; Prometnemu del. društvu v Novem Sadu 9 vagonov koruze za Ljubljano; Gospodarskemu društvu 3 vagone koruze in 3 vagone pšenice za Velenje in Slovenji Gradec; Splošnemu trg. delavskemu društvu Continental 30.000 kg ječmena za pivovarno »Union«.

k Izdajanje vozovnic v postajici Bitinje. Pričenši s 1. junijem t. l. se izdajajo vozovnice na postajici Bitinje proge Trbiž (Pianica) — Ljubljana gl. kol., a te po civilni tarifi. Prtljago se odpravlja potom doplačila v vlaku.

k Nov zobozdravnik v Kranju. V Kranju se je naselil g. dr. Ivan Eržen, bivši večletni in zelo priljubljeni zobozdravnik v Gorici ter otvoril zobozdravniški in zobotehniški atelje.

k Primarijske službe na štajerskih bolnišnicah. Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani razpisuje v Uradnem listu št. XCIX z dne 28. maja 1919 službe ordinarija oziroma primarija na internem oddelku bolnišnice v Celju. Naše mlade zdravnike strokovnjake opozarjamo na razpis. Dosedanje nemške primarije dr. Karla Thalmanna in dr. Oskarja Filaferra v Mariboru in dr. Eduarda Gollitscha v Celju je deželna vlada odslovila iz službe in sicer prvoimenovanega s 1. julijem, slednje imenovana pa s 1. junijem t. l.

k Zdravniške službe. V »Uradnem listu« št. XCVI z dne 22. maja t. l. razpisuje Deželna vlada za Slovenijo službo primarija na kirurškem oddelku in službo okrožnega zdravnika v Slovenjem Gradcu. Interesente opozarjamo na razpis.

k Ročna granata je strašno razmesarila desetletnega Pintarjevega Franceljna v Olševku dne 30. maja. Našel jo je na butarah pred hišo in se z njo igral. Razletela se je s silnim gromom; pri hiši so popokala vsa okna. Deček je umrl čez nekaj minut.

k Vol ukraden. Te dni je bil Ivanu Podobnikarju, posestniku na švici, ukraden po doslej neznanem storilcu iz hleva vol, katerega je tat vozil zgodaj zjutraj proti Ljubljani. Približajoča se policijska patrolja, ki je nameravala tata prijeti, ki se ji je zdela ta nočna vožnja živine sumljiva, je tat pobegnil in zginil v temo. Ukraden vol se je zopet izročil lastniku. Posestniki in lastniki živine se pa opozarjajo, naj hleve vedno zaklepajo in nadzorujejo.

k Kdo mi ve povedati, kje se nahaja Karlo Frlin, po poklicu vrtnar, rojen v Zagrebu, sedaj vojak. Enega strica ima na Štajerskem. Prosim, ako je komu kaj znanega o njem, naj sporoči na uredništvo lista pod »Takoje«. — Sporočitelju dam primerno nagrado.

k Pismo ameriškega Slovence. Iz slovenske naselbine v Mariana, Pa., se ne da glede delavskih razmer kaj dobrega poročati, ker se dela komaj dva do tri dni na teden. Umrla je Slovenka Jožefa Glinšek, doma iz Vač pri Litiji. Tu žalujejo po nji štirje sinovi, v stari domovini je pa zapustila mater in sestro. — Dne 21. marca je umrla Julijana Hartman, rojena v Št. Lorencu na Štajerskem. Zapustila je žalujočega moža in dve še nedorastli hčerki. Pokopana je na pokopališču Sv. Antona na Bessimer, Pa. — V naselbini Morley, Colo., je zadnji čas bolj slab zaslužek. Dela se pet dni na teden, ali vseeno človek komaj izhaja, ker je vse tako drago. Poprej so rekli, da je vojska kriva draginje, kaj pa je danes vzrok draginje, ne vemo.

Že zopet je začela španska influenza pobirati ljudi. Ta ali oni pravi, da se bo vrnil v staro domovino, če ga prej smrt ne vzame. — V naselbini Joliet, Ill., so začeli nabirati prispevke v pomoč trpečemu prebivalstvu v Jugoslaviji. Tu je legel k večnemu počitku rojak Mat. Količ, star šele 26 let. Za njim žalujejo starši ter en brat in ena sestra. — V Clevelandu, Ohio, se je preselila v večnost Franciška Dremelj, rojena Rakovec, doma iz Begunj na Gorenjskem. Ostavila je moža, hčerko, sestre in brata. — Velika katastrofa se je prigodila v slovenski naselbini Aguilar, Colo. Bilo je v 31. dan meseca marca 20 minut pred 9. dopoldne, ko so bili vsi delavci zaposleni vsak pri svojem delu. Vzrok eksplozije je bil plin, kakor se splošno govori in sodi. Ko so šli delavci zjutraj na svoje delo, je pahljača delovala, čez par minut pa se je stroj pokvaril in pahljača je obstala. Stala je celi dve uri. V tistem času je prišla razstrelba. Strašen je bil prizor, ko so prvih šest žrtev pripeljali na parah iz rova. Vsi so bili v platnene rjuhe zaviti. Ženske in otroci so jokali in v rovi gledali ter se povpraševali: Bog ve, ali bo prišel moj ata še živ. Ženska: Bog ve, ali je moj mož še živ. Med žrtvami sta bila dva Slovencev, in sicer Jakob Fatuš, doma iz Bače na Notranjskem. Bil je samec, star šele 30 let, ter Jožef Šhadjet, doma iz Šent Petra na Notranjskem, imajoč 36 let. Za tem žaluje žalostna žena in štirje otroci. Vse žrtve so bile 2500 čevljev globoko pod zemljo. Pogreb vseh se je vršil z veliko svečanostjo. Slovencev sta pokopana v Trinidadu po katoliškem obredu. Tudi tukaj imajo ljudje influenco. — V naselbini St. Joseph, Valley, West, so jako za slabem v cerkvenem oziru. Slovenska naselbina propada, sami Slovenci hodijo v cerkev, a poslušajo angleško pridigo. Verske dolžnosti morajo opravljati v angleščini. Sramota za vse one Slovence, ki tako malo drže na svoj materni jezik, namesto da bi bili ponosni, da jih je rodila slovenska mati. S kako žalostnim in težkim srcem je Slovenec v cerkvi, kadar poslušá angleško. — Precej dobro, kar se dela tiče, je v naselbini Trial, B. C. Canada. Dela se vsak dan, no, pa saj se tudi mora. Strojniki, kateri so delali doslej po devet ur na dan, bodo delali odslej na dan le po osem ur. V tej naselbini je španska influenza strašno gospodarila. V enem samem

nescu je samo za to boleznijo umrla 60 ljudi, dasi šteje mesto nekaj malega čez 3000 duš. Skoraj vse je bilo bolno. Zimo so imeli lepo. Snega je bilo komaj za en prst na debelo. — Carbondale, Pa. Po dolini reke Susquehanna se pride iz Forest City ali s poulično železnico ali pa z avtomobilom v sedem milj oddaljeno mesto Carbondale, ki šteje 20.000 prebivalcev. Mesto je jako prijazno in se ponaša s širokimi ulicami. V mestu samem stanuje sedem slovenskih družin. Prvi Slovenec, ki je prišel v Carbondale, je bil Jožef Debevc, doma iz Rakeka na Notranjskem. Naselil se je v letu 1892. in ima danes kaj lepo urejeno trgovino z zlatino. Leto pozneje je prišel v Carbondale Blaž Sivec, doma iz Cerknice na Notranjskem, in je zdaj lastnik lepega posestva. Slovenci delajo po veliki večini v pivovarnicah. — Forest City je mesto brez vsake naravne lepote. Tu ni ne drevja, ne parkov, ampak same hiše in ulice. Leži ob reki Susquehanna in šteje približno 6500 prebivalcev, povečini so katoličani. Po narodnosti je največ Poljakov, za temi pa pridejo precej Slovenci, Litvini in Slovaki. Pravih Amerikancev je prav malo. Slovencev je — če štejemo tudi predmestji Brawdale in Vandling — do 1200, to je 275 družin, drugi so samci. Prvi premogov rov v Forest City je bil odprt v letu 1873. Izprva je gonila stroj, ki je mlel premog, slepa mula. Frank Skubic, doma iz litijskega okraja, je bil prvi Slovenec, ki je prišel v Forest City, in sicer leta 1890. Pred 7. leti ga je ubilo v rovu. Njegova družina je pa še vedno v mestu in njegov sin Karel Skubic je umrl kakor ameriški vojak na Francoskem. Za njim sta prišla Frank Pučnik iz Konjic na Štajerskem in Louis Zavrl od Sv. Križa pri Litiji. Kakor pripoveduje Andro Hrovatin, doma iz Planine na Notranjskem, je bilo pri njegovem prihodu v Forest City leta 1891, le nekaj hiš; okoli in okoli so se pa razprostirali obširni gozdi, ki so pa v nekaj letih izginili, k čemu je pripomoglo pet žag. Kmalu za Hrovatinom je prišel v naselbino Martin Muhič, doma iz Hinja na Dolenjskem. Nekaj časa je delal v premogovniku, a kmalu se odprl gostilniško obrt in je bil prvi Slovencec v državi Pennsylvaniji, ki je dobil tako pravico. On je tudi prvi Slovenec v Ameriki, ki je kakor uradnik mestne hranilnice dosegel to čast, da je podpisoval svoje ime na ameriške bankovce. Leta 1892. je prišel v Forest City Viljem Svedenšek, doma iz Šent Ilja pri Velenju na Štajerskem. Ima hotel pod imenom Forest House ter se prišteva med najvplivnejše Slovence v naselbini. Vsled izkopane premoga se je leta 1914. pod Forest City začela usadati zemlja in se je znižala od 4 do 6 čevljev. Tedaj je bilo 75 hiš več ali manj poškodovanih ter tri katoliške in ena protestantska cerkev, Slovenska cerkev sv. Jožefa, ki je bila dozidana leta 1905., je vsled sedanje zemlje leta 1914. razpokala, tako da so jo morali znotraj zvezati z železom, zunaj pa podpreti s tramovi. V letu 1918 so jo podrli ter naslednje leto nanovo sezidali. Prvi slovenski župnik v Forest City je bil

Rev. Jožef Tomiš, ki opravlja slovensko cerkveno občino še danes. Večina naših rojakov ima svoje lastne domove, posebno še v predmestju Brawdale in Vandling. Leta 1918. je dosti Slovencev umrlo za špansko influenco. Ko je Amerika napovedala Nemčiji vojsko, je bilo iz Forest City poklicanih v armado Strica Sama tudi 46 slovenskih fantov. Tu deluje več slovenskih društev, kakor: Društvo sv. Jožefa, Društvo sv. Barbare, Društvo sv.

Lovrenca, Društvo Zvon itd. Slovenci v Forest City se zelo zanimajo za politiko in imajo v občinskem odboru dva zastopnika, ki sta: Martin Muhič in Matija Kamin. John Dežman je alderman, John Tešban pa šolski nadzornik. Tu je več premogovih rovoj, v katerih so zaposleni skoraj vsi naši rojaki. Dekleta pa delajo po trgovinah ali pa v tvornici za svilo. — Bodi za danes dovolj, pa drugič še kaj.

„Večerni list“ — 16 vinarjev!

Pomanjkanje denarja med občinstvom, ki se vedno bolj pojavlja, ter velika draginja listov, ki so vsi postali dražji, povzroča, da si ne more več vsakdo kupiti lista, kakor je to storil doslej.

Da odpomore temu, je sklenila uprava, da bo „Večerni list“ od ponedeljka dalje veljal le 16 vinarjev izvod.

Mesečno bo veljal list odslej 3 krone.

List bo izhajal na 4 straneh. Prinašal bo, ko doslej, najvažnejše brzojavke, zanimive svetovne novice ter lepe povesti. Uredništvo bo storilo vse, da bo list še bolj zanimiv, kakor je bil doslej.

Iz Ljubljane.

I Povhetova dvajsetletnica. V ponedeljek 2. junija bo obhajal igravec Povhe v Narodnem gledališču dvajsetletnico svojega delovanja kot igravec. Malo je jubilejev pri nas, ker je malo ljudi, ki bi preživeli dobo enega ali več večjih jubilejev. Kdor ga doživi, naj bo pozdravljen tem priskrneje. Povhe si je izbral za svoj večer Hewejevo opereto »Mamzell Nitouchez«, ki so jo videli Ljubljančani že šestnajstkrat kot malokatero drugo predstavo pri nas, v kateri poje glavno vlogo organista Celestina. Povhe je rodom Ljubljančan in je stopil že s 14 letom v dramatično šolo ter je poizkusil svojo srečo z uspehom v različnih vlogah, dokler ni bil l. 1899. angažiran za manjše vloge. Koj naslednje leto je šel mladi in nadarjeni Povhe na nemško gledališče v Ljubljani. Nato je igral in pel šest let zaporedoma na raznih nemških odrih, dokler ga niso poklicali končno v Ljubljano, kjer je gostoval z velikim uspehom. Tedaj je bil angažiran v našem gledališču za komične vloge, kjer deluje že nad dvajset let in si je priboril s svojim vedrim in zdravim humorjem občno priljubljenost občinstva. Njegovo mesto je pri opereti, a tudi pri burki se je izkazal kot zelo dobrega in veččega igralca; pogosto smo ga videli tudi v drami. Želimo, da mu ob priliki jubileja občinstvo dokaže svojo naklonjenost in ga ohrani še dolgo v svoji sredi.

I Učitelje-begunce s Koroškega poziva Višji šolski svet v Ljubljani, naj se pripravijo na potovanje na svoja službena mesta, da na poziv tako lahko odidejo; Višji šolski svet. Predsednik: prof. Fr. Vadnjal s. r.

I I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev vabi vse svoje člane na važen društveni shod, ki bo v sredo dne 4. junija 1919 ob 15. (3. popoldne) v Novi ul. št. 5. Vstop je dovoljen le z društveno izkaznico. Kdor je še nima in tisti, ki pristopijo k društvu kot člani do shoda — dobijo izkaznice pred shodom pri vstopu. Pridite vsi, da se prepričate o društvenem delovanju za splošno korist vpokojencev. V slučaju slabega vremena bo shod naslednji dan lepega vremena rayno tam ob isti uri. Načelstvo.

I Gledališki svet. Člani gledališkega sveta se vabijo na sejo, ki bo v ponedeljek dne 2. junija ob 17. v pisarni Matice Slovenske.

I Preklic. Naznanjeni sestanek umirovljenih častnikov se ne vrši.

I Stanovanjsko vprašanje v Ljubljani. Vsi uradniki, državni, deželni, železniški itd., ki iščejo v Ljubljani stanovanje in jim je na tem, da se komično začne v tem oziru smotreno delo, so naprošeni, da se udeležijo posvetovanja, ki se vrši v ponedeljek dne 2. junija 1919 ob 8. uri zvečer v dekliskem liceju (pritličje, levo) na Bleiweisovi cesti. Želeti je, da se za enkrat udeležijo posvetovanja le ne za zastopnikov

vsake uradniške panoge. Od tega posvetovanja je odvisno, kako se bo zasnova nadaljna akcija.

I Poskušen samoumor dijaka. Včeraj je je ustrelil učenec 5 b razreda realke Franc Skodlar. Dejanje je izvršil med veroukom med 9. in 10. uro dopoldne v pričo kateheta in součencev. Revolver je nosil že dolgo s seboj. Ko je izvršil dejanje, mu orožja ni bilo mogoče pravočasno izviti iz rok. Kot vzrok je navedel v pismu: 1. da je od vseh obsovažen, 2. da je odveč na svetu in 3. iz sovraštva do katoliške cerkve, ki je nasprotnica vsakemu napredku. Napram učencem je za vzrok navedel tudi slabo klasifikacijo (imel je 6 nezadostnih redov). Širijo se govornice, da ga katehet ni mogel trpeti. To pa ni res, saj je ravno iz verouka imel dober red. Ranjenca so prepeljali v dež. bolnico.

I Napad na ljubljanski ulici. Napaden je bil v noči od 28. na 29. t. m. iz dela domov se vračajoči Godnik Viktor, strojnik v pokoju. Ko je z Dunajske ceste hotel zaviti v hranilnično ulico. Napadalec je bilo pet. Eden istih je bil velike postave, nastavljen z eno roko Godniku samokres, in ko ga je hotel z drugo roko zagrabiti, je Godnik hitro skočil stran, se pri tem spodfaknil ob kamen in padel v cestni jarek. Koj nato pa je čul Godnik od enega napadca klic: »Streljaj«, nakar je počil strel. Krogla iz samokresa je oprasnila Godnika na levi roki pod komolcem in ga lahko ranila. — Godniku se je nato vendar posrečilo v temi zbežati, pustivši havelok in klobuk v jarku.

I Vlomici. V noči od 27. na 28. aprila t. l. so neznan storilci udri v aprovizacijsko skladišče kurilnice drž. železnice ter odnesli 29 m temnosivega sukna, 35 m hlačevine, 15 površnikov, 14 moških spodnjih hlač z rdečomodrimi črtami, 20 kg masti, 3 kg olja in 4 kg ameriške slanine. Skupna škoda znaša 3279 K. Zasedovanja po storilcih so v teku.

I Ukradeno je bilo posestnicj Debelak Mariji, stan. na Sv. Petra c. št. 60, in sicer: iz hleva dve konjski opravi vrednih 200 K, iz zaklenjene skrinje 1 svilena ruta, 1 pelarina, 2 konjski odeji ter 7 jajc; skupna vrednost 290 K.

I Kolo je bilo ukradeno Francetu Zgonc, gostilničarju na Tržaški cesti št. 11, ki nosi znamko »Puch Graz« in ima navzgor obrnjeno balanco s črnimi držaji, plošča prestave je rdeča z napisom Puchrad Graz, sprednji plašč je dobro ohranjen in ima rdeč rob, istotako zadnji plašč, ki je 30 do 35 cm na dolgo zakrpan z belo usnjato krpo. Sedlo je že slabo in zvezano z žico. Kolo ima prosti tek. Če bi bilo komu kaj znanega o kolesu, naj blagovoli vsebino pismeno ali ustmeno javiti policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani, soba 11.

I Tihotapci s tobakom. Matiju Lenuzi iz Broda ob Kolpi je policija dne 28. t. m. zaplenila več sto zavitkov tobaka za pipo v vrednosti okoli 400 K ter ga oddala finančnemu ravnateljstvu. — Lampe Miha in Menart Franc iz Logatca sta hotela vtihotapiti večjo množino tobaka v zasledeno ozemlje. Tobak so zaplenili. — Opozarja se občinstvo, da bode oblast strogo postopala proti takim verižnikom,

posebno pa trafikantinjam, ki prodajajo tobak v večji množini po višjih cenah.

I S psi ne na trg. Prejeli smo naslednje opozorilo: Lastniki psov se opozarjajo, da je še vedno v veljavi naredba, ki prepušča pse jemati s seboj na trg. Kdor pa misli, da je na trg, kjer se prodajajo živila, nemogoče iti brez psa, ta ga mora imeti na vrvi, če bi pa pes hodil prost okoli, naj se lastnik pripravi na strogo kazen. Izgovori, da je pes ušel od doma, ne bodo nič pomagali. Tudi konjač bode moral v tem oziru storiti svojo dolžnost. Lastniki psov, kakor tudi ostalo občinstvo menda vendar sami sprevidijo, da ne gre, da bi psi imeli na trgu za živila svoje »sestanke«, kradli mesnino ter ponesnaževali košare z raznimi živila. To gotovo ni niti estetično niti higienično. Zatorej: psov sploh ne na trg! Prpomniti je še, da je za eventualno škodo, ki bi jo utegnil povzročiti na trgu pes, odgovoren njegov lastnik.

Repertoir narodnega gledališča.

Opera.

31. maja, sobota, »Žongler naše preljube gospe«. Abonma C 58.

1. junija, nedelja, »Slovaška princeška«. Izven abonma.

2. junija, ponedeljek, »Mamzell Nitouche«. (Obhajanje 20letnice umetniškega delovanja gospoda Povheta.) Izven abonma.

3. junija, torek, »Žongler naše preljube gospe«. A 2-60.

4. junija, sreda, predavanje gospoda Branislava Nušiča, srbskega pisatelja o »Tragediji srpskega naroda«. Izven abon.

Drama.

31. maja, sobota, popoldne zaprto.
31. maja, sobota, zvečer »Pelikan«. A 59.

1. junija, nedelja, »Pelikan«. B 59.
2. junija, ponedeljek, zaprto.
3. junija, torek, »Zemlja«. Izven abon.
4. junija, sreda, zaprto.
5. junija, četrtek, »Za hčer Annestija«. A 62.

Po svetu.

s Dadaisti. Davno že ni bilo v Curihu tako bučne predstave, kakor ona, ki so jo priredili te dni dadaisti. To je nova književna smer, ki se tako imenuje po svojem listu »Dada«, ki ima na čelu napisane besede Descartesa: »Nočem vedeti, da je bilo že kaj pred menoj.« Ideja je tako originalna, da izgledajo futurizem in kubizem proti njim kot zastarele in preživele struje. Občinstvo je sprejelo to novotarijo zelo skeptično. Ko je za časa predstave začel pesnik Tsara dirigirati svojo pesem, ki sestoji iz tega, da dvajset deklamatorjev hkratu recitira dvajset različnih pesmi, tedaj se je razpoloženje enega dela občinstva vendarle spremenilo. Eni so zvižgali, drugi so se smejali. Pozneje je

bilo že nekaj takih poizkusov. Nek dopisnik je hotel izvedeti, kaj hoče ta struja. »Toliko sem razumel,« pravi on, »po recitativih in plesih, da je njih glavni namen zanesti popolno anarhijo v umetnost in zavreči vse zakone lepote in socialne organizacije. Nek dadaist je proklamiral edini moralni princip: Nič me ne brigajo. Nek pesnik, ki je naletel na odpor pri občinstvu, je pripeljal na oder veliko vlačugo in ji je podaril šopek cvetja. Občinstvo ga je obdarilo zato s stolicami in drugimi predmeti.

s Češko-italijanska proslava. Iz Prage javljajo: Velika čast so tu izkazali legijonarjem laške misije, ki se v kratkem povrne v Italijo. Na glavnem trgu so defilirale čete pred zastavami, ki so bile izročene češko-slovaškim legijonarjem v Rimu. Svečani govori so proslavljali kralja Emanuela in predsednika Masaryka. Laški zrakoplovi, ki so prišli iz Dunaja, so metali proklamacije in manifeste. Zvečer so se pri svečani predstavi v gledališču vršile zopetne manifestacije za Italijo.

s Življenje nemških časnikarjev v Parizu. Nemški časnikarji delajo ves dan v hotelu Vatel, kjer se nahaja glavni nemški tiskovni stan. Delegati in tajniki prihajajo k časnikarjem, pa zopet časnikarji k delegatom in tajnikom; razgovori se vršijo kasno v noč. Toda vseeno jim je neznosno. Dobro, da imajo francosko časopisje. Vsi časopisi prinašajo slike z nemškimi delegati. Na vseh slikah marširajo delegati lepo po koncu in se drže »leseno«, da bi jih bil vsak narednik iz srca vesel, če bi bili rekruti. Francozi mislijo o Nemcih, da so to ljudje, ki ne jedo, hodijo in mislijo ko drugi, nego samo na povelje in vsi skupaj. Vse te stvari tolmači pariški oče svojim otrokom in ob nedeljah pride silno mnogo radovednežev pred hotel. Nemce gledajo ko predpotopne živali in jih občudujejo; skraj so pozabili, da so to vendarle ljudje.

s Če bi Nemci narekovali mirovne pogoje? V nekem članku v »Figaro« je članek, ki dokazuje, kako neusmiljen je bil mir, ki ga je svoj čas sklenila Nemčija z Rumunijo in prinaša sledečo dogodbico: dr. Kriege od vnanjega ministrstva je bil na tem mirovnem posvetu koš strokovnjak. Ko mu je rumunski delegat Missir izjavil, da bi od Nemčije diktirani mir privedel njegovo deželo v neznosno stanje, mu je dr. Kriege odgovoril, da bo Rumunija nekega dne uvidela, kako prijateljski je bil ta mir. Ko ga je Missir vprašal, kdaj bo to, mu je odgovoril dr. Kriege: »Ko boste videli mir, ki ga bomo diktirali Franciji in Angliji, tedaj boste šele spoznali, kaj so težki pogoji.« Nemci danes to tajijo in pravijo, da dr. Kriege ni nikoli dal takih izjav.

s Nemške ladije. Iz Bilboa javljajo, da je nemški parnik »Parmas« odpotoval v Cion, kjer bo krcal železno rudo za Francijo. Ententa je prevzela te dni v svojo lastnino parnik »Franceval«, ki bo kmalu odplul.

s Zrakoplovi. Predsednik »Aeroplan Motor Corporation« priobčuje, da je društvo kupilo od vlade 1170 zrakoplovov. To je največji nakup, ki ga je do zdaj napravila kaka tvrdka.

s Poljubljanje bolnih in mrtvih ljudi je jako nevarno. V Velikem Bečkeretu na Ogrskem je poljubil odvetnik Nikola svojega petnajstletnega sina, ko je ozdravel od škrlatinke. Strup škrlatinke, ki je v času ozdravljenja najbolj nevaren, se je prenesel na očeta, ki je čez nekoliko dni umrl. Žena se je v žalosti spozabila in je poljubila mrtvega moža ter je tudi umrla za škrlatinke.

s Da se otroci drže ravno, ko hodijo, je kaj lahko doseči. Preprost način, kako je učiti otroke ravno hoditi, je prenašanje bremen na glavi. Tako na primer denemo hčerki na glavo papirnati krožnik, a na krožnik skledo. Zdej mora deklica hoditi tako, da ji skleda ne pade z glave. In sicer mora to tolikrat ponoviti, da zna. Ko obstoji, mora ravno stati. Vsekako te vaje ne smejo dolgo trajati, ampak boljše je vaditi večkrat na dan, a vselej le malo časa. Otrok se kmalu privadi ravni hoji. Žene in dekleta v krajih, koder nosijo bremena (vodo) na glavi, se odlikujejo z ravnim telesom kakor sveča in s krasno hojo, kar dokazuje, da je zgoraj navedena vaja jako koristna.

s Nedeljski semenj v londonskem židovskem predmestju je nekaj, kar mora videti vsak tujec in vsak Anglež. Danes, ko je v Londonu mnogo vojakov iz Kanade in iz Avstralije, ima ta posebnost še več obiskovalcev in gledalcev.

Prehodili smo vse ulice, kjer se vrši sejem. Tistega, ki pozna praške »Žide« Whitechapel, ta sejem sicer ne presneči. Ali tudi londonsko židovsko sejmišče je zanimivo. Na obeh straneh ulic in uličic so razpostavljene stojnice in lope po veliki večini židovskih trgovcev, blago je prosto razloženo in znano je, da se v Whitechapelu dobi vse. Ali nervozni ljudje bi semkaj nikakor ne smeli. Na tem židovskem trgu v Londonu je tak krik in vik, da nikdar tega. Židje hvalijo in hvalijo svoje blago, vabijo mimoidoče in ponujajo za »dva boba« (t. j. za dva šilinga) še zlate predmete, kakor ure, uhane itd. Gremo okrog, kjer prodaja kramar ženske čevljičke »za tri bob« ali tamle oni vpije na vas: »Ne hodite tako mimo te svetovno znane trdke«. Postali smo pri prodajalnici, kjer so preoblačili nekega v novo obleko kar na ulici. Prodajalec mu je baš pomerjal suknjič. Na dveh mestih smo našli velike tehtnice iz medi, na kateri so se meščani tehtali. Drug za drugim je sedel v široko skledo in lastnik je zmiraj metal v drugo skledo nekako utež. Nam se je le nenavadna oblika tehtnice čudna zdela.

V neki stranski ulici so prodajali porcelan in steklo. Prodajalec je zavil v papir porcelanastega konja, in z napornim kričanjem vsakemu svoj blago ponujal ali bolje povedano, usiljeval. A kupca ni bilo. To ga je nekam ozlovoljilo, pa je zagnal konja v zaboj z opazko: Torej tudi te lepe živalce nihče ne mara... V Whitechapelu so prodajalnice, kjer ljudje jedo ribe v malih skledah, nekoliko dalje prodajajo vroče klobasice, tam zopet krožnik kuhane ga fižola ali pečene ribe. Jedli je tam v izobilju.

Prehodili smo židovsko tržišče v slednji smeri; dobili smo tam vsakovrstno bla-

go, sukno, biciklje, železo, zlato, gume; staro in novo blago, ki se tu osredotočuje iz konkurzov, iz pogorelih skladišč in bogve še iz kakšnih virov cele Angleške, da, iz cele Evrope.

In ko smo že odhajali, utrujeni od hoje, hrušča in trušča, so prihajali v Whitechapel novi in novi obiskovalci, valile so se tja cele reke ljudi iz vseh londonskih koncev in krajev. Nekateri res, da bi kaj nakupili, drugi pa samo za zabavo in kratke čas. Zakaj ob tihih londonskih nedeljah je židovsko sejmišče res edini kraj gibanja v tem neizmernem človeškem mravljišču.

Izlet v londonske slums (brloge) je zmeraj poučljiv. Kaže nam Angleško, kakšna je narobe. Pogled v umazana dvorišča in temne brloge, ki so polni ljudi, priča, da je tudi v ti deželi blagostanja treba še mnogo izboljšati.

s Hyde-Park. V nedeljo popoldne sem šel na izprehod v Hyde Park. Na trgu, ki sega do Oof' ord street, so stale gruče ljudi. To so bili improvizirani govorniški tabori. Znana je ta londonska specialiteta, ljudski govorniki v Hyde-Parku.

Ko sem se mudil v Londonu, je bilo tam sočasno 6 ljudskih taborov. Postal sem nekaj časa pri vsaki tribuni, da slišim govornika in spoznam mišljenje zborovalcev. Po večini so bili nabožni govori. Pripadniki in glasniki vseh ver so dobivali tu svoje somišljenike. V neki skupini je bilo sešeno nekam živo. Tu je govorila žena. Dekle, ki je bila prežeta od verskega čustvovanja. Govorila je o prilikah, kakor prerok, in poveljevala Najvišjega. Njuni pogledi so se zdajpazdaj izgubljali na nebeškem svodu. Dvigala je roki, zapirala oči ter govorila kakor v snu. Imela je krog sebe mnogo poslušalcev in tudi pomilovalcev. Neka skupina pomorščakov je zmeraj zagnala smeh, kadar je dekle klicalo može k pokori. Slišali smo razne dovtipe.

Nekoliko strani je ljudski tabor, na katerem je govoril neki Žid in tam zopet je zagovarjal starejši gospod Žide proti napadom in je pozival vsakega, naj mu ugovarja, da ga zavrne. Tu je bila največja debata. Žene ter stari in mladi moške so se oglašali k besedi proti in za. Baje se je govorilo o posameznih mestih starega zakona in o vprašanju, kaj je s Palestino.

Londonski ljudski tabori so nekaj navadnega. Vsakdo lahko govori in govori kakor hoče. Poslušalcev in gledalcev je vselej dosti.

Ali kakor je videti, vsi ti pojavi angleškega značaja ne ovirajo. Hyde-Park je vsako nedeljo poln in tu govorijo celo leto o vseh mogočih stvareh. Tu je popolnoma svobodna beseda, samo da govorniki puste v miru angleško oblast in upravo.

N. L.
s Prihod vojaštva. (London.) Danes je imel London nenavadno sliko. Preko ulic je korakala zmagoslavna armada. 610.000 mož je spelo skoz nočnanje mesto od kraljeve palače v West-End pa tja do Mausseen-House, kjer ima svoj sedež najvišji predsednik na Vzhodu, ter zopet nazaj. Vglobite se v dušo Angležev, kakšnega pomena je to zanje, videti armado, ki je na Francoskem premagala Nemce. Izpre-

vod je bil skrbno organiziran. Vožnja je bila prepovedana, koder je korakalo vojaštvo. Jako pomnožena policija pa je skrbela za red. Prirediti v sedemmilijonskem mestu prebivalcev tako gledališče, to se pravi nekaj več kot hruške pečt, zakaj prišli so ljudje iz oddaljenih krajev. Niso bila polna gledalcev samo okna, balkoni, strehe, lope, temveč so bili tudi v dveh vrstah po obeh straneh ulic po vsej dolgi cesti, koder je korakala proslavljena armada. Bila vam je to triumfalna pot vojakov-junakov Velike Britanije. Gledal sem ta prizor najprej pri Buckinghamski palači, kjer je bil na kolodvoru kraljevi šotor. Veliki trgi okoli in parki so bili obrobjeni s črnimi venci radovednih ljudi. Spomenik Viktorije je bil poln gledalcev pravo vrha. Ob zvokih godbe so pričele korakati prve garde skozi severna vrata velike palače ob dveh popoldan, a sprevo se je končal šele ob 4. popoldne. Pogled na vojaštvo, posebno na bogato okrašeni The Mall, je bil v resnici lep. V The Mall, ki je vsekako najsijajnejša londonska dvorana, so vihrale zastave vseh angleških posestev na belih stebrih. Divizija za divizijo je korakala ob navdušenih vsklikih in vriskih in ob stotisoč mahajočih robcev in klicih: Hip, hip, hurrah! Pred vsakim vojaškim oddelkom je šla godba, nenavadna angleška godba! Sviraci ali trombentači z bobnom. Še posebno so bili pozdravljani in proslavljani Skoti v suknjah, Irci in potem divizija topničarjev! Za peščico so se pomikali težki motorji z ranjenci. V sprevodu so nesli polkovega psa in dve kravi. Do ovacij je prišlo posebno na posamnih znamenitih mestih, kakor: Trafalgar Squaru, kjer so bili pod Narodno galerijo sedeži za visoke dostojanstvenike, na Hudgali Cirku, kjer so usipali na vojaške cvetlice in vence z oken in balkonov. Videlo se je, da je to vojaštvo ponos Angleške. Koder so se pomikali vojaški prapori, so se moški odkrivali. Ko je šel mimo princ Waleski, je doseglo proslavljanje svoj višek. — Kakor Čeh sem umeval veselje Angležev in sem bil z njimi vred vesel. Videl sem povratek nemških armad z bojnih poljan v Berlin, videl sem doma v stostolpi Praži sprejem legijonarjev in prihod Masarikov, ali lahko rečem, da je bilo češko navdušenje med vsemi največje, kar sem videl.

Začetki igravnice Monte Carlo.

(Konec.)

Na stavbišču so stale tri koče. V osmih dneh so jih podrli, potem pa začeli zidati z mrzlično naglico. Stavbni prostor je bil tako poceni, da je odstopil tedanji monakovski župan ves svet, kjer stoji danes hotel Beau Rivage, prijatelju za pojedino za dvanajst oseb. Danes je pa en sam kvadratni meter tam vreden 800 frankov in še več.

Temelji kazino so se začeli ravno dvigati nad površje, ko sta se Lefebvre-Grivois umaknila s pozorišča, da napravita prostor pravemu ustanovitelju Monte Carla, gospodu Blancu.

Bilo je pa to v aprilu 1863.

Gospod Blanc je prišel iz Homburga, kjer si je bil pridobil kot najemnik igravnice premoženje dvajsetih milijonov. Majhan, slaboten, škrofulozen je dobil šele tedaj zaupanje, če je govoril o kupčiji. Takrat je bil pa naravnost idealen. Imel je v najvišji meri dar za vodstvo takega podjetja. Inteligentno, nadarjen, hitro videc ni prepustil nobene malenkosti usodi, zapal je le v svojo voljo in svoje energično vodstvo.

Najprvo je izplačal Blanc knezu čistih 1.700.000 frankov. Potem je pa odgovorno prevzel stavbna dela za sedem milijonov frankov, vrh tega tudi obnovitev gradu. Plačal je davke za vse tedanje in bodoče knezove podanike. Knez mu je pa dovolil za to dolgoletno koncesijo, ki mu je v slučaju sprtije zagotovila lastninsko pravico do vsega premoženja in nepremičnega premoženja igravnega podjetja.

Naenkrat so se vsipale sedaj svote v la prej komaj poznani kotiček zemlje. Stavbišča so v ceni ogromno rastle, vsako leto za velike svote. Elegantne hiše in veliki udobni hoteli so kar rastle iz tal. Vrtove so umetniško okrasili z najredkejšimi tropičnimi rastlinami.

Prva dvorana, ki so jo odprli v Monte Carlo, je oni velik štirioglati prostor orientskega značaja, kjer so sedaj igravne mize. Najprvo je bila sama in zmiraj umazana, zaradi večnih zidav okoli nje. Po vojski leta 1870. je sezidal Charles Garnier, graditelj velike opere v Parizu, gledališče. Blanc mu je za to posodil pet milijonov frankov. Napravil je tudi prvo dvorano za igro 30—40 z lepimi stenskim slikami.

Železnica, ki so jo otvorili l. 1868., je zagotovila kneževini za vedno srečno bodočnost. Peljala je od mesta Ventimiglia do Nice in je bila zelo draga, ker ima na osemnajst kilometrov dolžine dvanajst tunelov. Pripeljala je v Monaco vedno rastoče število obiskovalcev, ki so postali tedaj stalni in so se v vsaki seziji veselili kake nove lepote v kneževini, ki jo še prej niso poznali. Nasadi v parkih so bili naravnost rajski, hoteli in gradovi so se vspejnali po skalah kakor orlovska gnezda.

Poleg železnice je bila tudi vojska l. 1870./71. vzrok tega nepričakovane uspeha. Francozi niso hodili več v igravnice v Homburg in Baden-Baden, ogromni francoski in angleški kapital se je obrnil od obeh nemških kopališč doli na jug v Monaco. Podjetje je postajalo velikansko, in tedaj je imel Blanc dva izvrstna pomočnika.

Najprvo svojo ženo, ki je bila prišla z njim iz Homburga; rojena je bila blizu Homburga v naselbinu tja pribežavših francoskih hugenotov. Bila je zelo inteligentna in srčnodobra. S polnimi rokami je zajemala zlato iz prekipevajočega keliha in ga je s tolažečimi besedami nosila bednim in revnim. Drugi pomočnik mu je bil kapitan Doineau, ki ga je postavil Blanc za vrhovnega voditelja vseh del. Ta kapitan je bil za Napoleonove vlade precej slaven, a bolj od slabe strani. Bil je vojaški uradnik v Algeriji in je napadel pošto kot navaden počestni ropar. En popotnik je bil ubit, več pa ranjenih. Doineu je prišel pred vojno sodišče in obsodili so ga na smrt.

Natančnosti pa nikdar niso zvedeli. Cesar ga je pomilostil, s pogojem, da zapusti Francijo. Tako je prišel v Monaco. Ker je bil zelo inteligentno in kupčijsko prebrisan, je Blancu dosti koristil. Vrhtega je imel velik vpliv na laške delavce. Doineau je vse vodil, bil je duša stavbarstva in je hotel napraviti iz Monte Carla začaran grad.

Pa je imel smolo in se je nekega dne zameril knezu. Knez ni bil sedaj več vladar revnih 600 kmetov, bil je velik kapitalist in je vladal v slavnem glavnem mestu. Čut samostojnosti in trdovratnosti Doineau sta ga žalila. Odpustil ga je in mu je ponudil 60.000 frankov odškodnine, a Doineau je ni maral in jo je ponosno zavrnil. Nekoliko potem se je pokazal Doineau še enkrat v javnosti, on je največ pomagal maršalu Bazainu, da je ušel z otoka Svete Margarite pri mestu Cannes.

Če je pa mislil, da bo njegov odhod procvit Monte Carla zadržal, se je pa motil. Kneževina se je že tako razvila, da napredovanja nihče več ni mogel zavreti. Hiše so rastle kar naprej na francosko ozemlje. Na terasah so se sprehajale slavne osebe vsega sveta, v gledališču so nastopali prvi umetniki in prve umetnice.

Vsak dan je prinesla banka 230.000 frankov v igravnice, nikdar več je niso »hopali«. Če ni bilo nobenega franka več, je glavnik kar pozvonil in privalil se je nov tok zlata. Tako je tudi ostalo. Dobiček je naraščal nad petdeset milijonov frankov. Ta velikanska svota mora pokriti vse stroške kneževine: knezove dohodke, uradniške plače, dividende itd. Akcije, ki so bile v začetku vredne po sto frankov, so vredne danes 3500 do 4000 frankov.

Aprovizacija.

a Aprovizacija južne železnice prodaja svojim odjemalcem namizno olje po 23 K liter.

Zagrebska borza.

LDU Zagreb, dne 30. maja. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Denar.	Blago
Banka za trg., obrt in industrijo	440	450
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, nove deln.	—	484
Hrvatska eskomptna banka	1365	1375
Eskomptna in menj. banka, Brod	385	393
Hipotekarna banka, Zagreb	—	380
Hrvatska kreditna banka,	850	—
Narodna banka Zagreb	445	455
Obrtna banka	—	226
Poljedelska banka,	94	97
Prva hrvatska hranilnica	8115	8225
Rečka pučka banka, nove deln.	203	—
Srbska banka	825	—
Zemaljska banka,	685	690
4 1/2% zadolžnice hipotekarne banke	—	190
4 1/2% " " komunalne	—	103

Vsakovrstne slamnike

priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu, kakor tudi slavnate ževlje (solne), predpraznike, slavnate podplate za ževlje

Franjo Cerar, tovarna slamnikov,
Stob p. Domžale.

Tovarna je 7 minut oddaljena od kolodvora.

Ing. dr. MIROSLAV KASAL

oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.

Specielno stavbno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ul. št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. — Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženjerske stroke. — Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Koliko državnega posojila je podpisala ona gospoda, ki si je gotov čas napolnila svoje blagajne v ime »rodoljubja«?

Lepa polt ilc in rok nese mnogo prednosti, tako v zdravstvenem kakor v družabnem oziru. Fellerjeva popolnoma nesškodljiva preizkušena »Elza« pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečistost kože, oječa prišče, brani proti solnčarici, solnčnim pegam, bori, razkavosti, velosti kože. — Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Namesto škodljivega mila

vzemimo za lica Fellerjevo lilijino mlečno milo Elza*, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in nesškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misliti ne moremo. — **Bujne lase** se more doseči samo s Fellerjevo »Elza«-Tanohina pomado za rast las. Okrepi kožo na glavi, preprečuje plešavost in prezgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K. Omot in poštnina se računa posebej najceneje.

Za vsakdanje negovanje telesa

so Fellerjeve »Elza« toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopehi, kakor za ustno vodo itd. Cena kartonu 1 K 50 v. — **S seboj** vzeti in povsod v žepu nositi se more bol ublažujoč, hladeč, osvežujoč

Fellerjev »Elza« mentolni migrenski črtnik. V leseni cevki 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni, rabi se tudi proti vbodljaju in ranitvi. **Voda za oči** (collgium) 2 K 50 v. — **Kapilice proti zobobolu** 2 K 50 v. — **Pravi zagorski prsni sok proti kašlju** stekl. 4 K. **Francovo žganje** v stekl. 6 — in 16 — K.

Za želodec, prava švedska tinktura, vel. stekl. 10 K — v, balzam (melen) mala stekl. 2 K — v. **Kurja očesa** odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura »Elza« (tekočina) skupaj s čopičem 3 K in turist. obliž po 3 K in 1 K 50 v. **Proti potenju telesa in nog** je Fellerjev »Elza« prašek z vsipom 1 K 50 v. **Krmlini prašek za živino** davno poznani se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER**, Stubica, Elza trg št. 245 (Hrv. Zagorje).

Jaroslav.

Zgodovinski roman.

Ruski spisal J. Šmidt-Melin; preložil Al. Benkovič.

(Dalje.)

Staršem pri nogah je ležala njih hčerka s krvjo oškropljena. Vsi ruski vojaki in služabniki so bili pomorjeni. Edini Jaroslav je ostal živ. Sprva je mislil navaliti na sovražnike, a naglo se je, prešinjen od božje misli, zvalil po tleh, dobivši rano z mečem, ki pa ga ni zadel nevarno. Ko so Perzijani to videli, so zavriskali in zakričali:

»Padel je zadnji sovražnik!«

Klic k večerni molitvi je povzročil, da so sovražniki zapustili z mrtveci pokrito mesto in odšli. Jaroslav je edini živel med gruho pobitih ljudi.

Ko ni več slišal nikakih ljudskih korakov, je vstal, da preišče telesa svojih dragih, so li živa ali mrtva. Toda niti poslanik niti žena njegova nista več kazala nikakih znamenj življenja. Samo Natalijo se mu je posrečilo prebuditi. A komaj je izpregledala in videla svoje starše v mlaki krvi, je zopet omedlela. Tu je bilo odlaganje nevarno. Hitro je obvezal svoje in Natalijine rane, dete vzel v naročje ter bežal iz sobe mrtvecev, še enkrat ozrši se na njene starše.

Kljub svoji oslabeledosti je bežal s kraja, ki je imel zanj toliko slasti in toliko bridkosti, dokler ni nedaleč od mesta ugledal gosto grmovje, v katerem si je hotel za hip odpočiti.

Medtem se je bila tudi Natalija popolnoma zavedela, in da bi ne žalila svojega edinega rešitelja, je zaprla svojo bolest v notranjost, zadušila stokanje in solze, ki so ji zopet in zopet silile iz oči.

A vendar je, polna zaupanja v božjo pravičnost in usmiljenje, znova vila roke in klicala:

»O, je-li pravičen Bog, ki je dovolil, da so se zgodile take stvari!«

»Onjegovi pravičnosti,« je odgovoril Jaroslav, »še noben ljudski razum ni našel prave razlage, srce naše, katerega glas ne vara, kliče, da lahko zaupamo vanj, kakršnakoli usoda nas zadene.«

»Ali me ne zapustiš? Ali ostaneš pri meni v tem samotnem svetu, v katerem imam zdaj tebe edinega?« je vprašala Natalija.

»Moja sveta dolžnost je, da te ne zapustim, dokler te ne bom mogel izročiti zanesljivim rokam,« je odgovoril Jaroslav. »Obljubil sem tvojemu očetu, da te bom čuval, ako mi bo ohranjeno življenje in enkrat bom moral tvojim staršem dati odgovor za vsak las tvoje glave.«

Namesto odgovora mu je podala roke ter ga pogledala s pogledom, ki bi bil moral ganiti tudi kamenito srce.

Jaroslav je bil silno ginjen. Nato se je napravil, da vse uredi za udobnost svoje varovanke. Obvezal je Natalijine rane, poiskal listja in mahu, da bi ji pripravil ležišče. Usta mlade deklice niso izpregovorile nobene zahvalne besede, a iz bledega obraza ji je bilo jasno spoznati, kako je bila ginjena od dokazov sočutja in požrtvovalnosti. Ko se je bila položila na vo-

njavo ležišče, je hitro zaspala, premagana od duševne bolesti, utrujenosti in izgube krvi.

Megla, ki je bila nastala med tem, je bila kakor poslana od dobrotljive roke, da bi ubežnika skrila pred zasledovalci.

Tiho se je Jaroslav sklonil k Nataliji ter ji rekel z mirnim, pridušenim glasom: »Zbudi se, drago dete, zbudi se! Morava odtod!«

Odprla je velike oči in zbegano pogledala okrog sebe.

»Ah,« je zaihtela, »imela sem grozne sanje.« Prijela se je za čelo in pred oči ji je stopila cela, grozna resničnost. Stresla se je in zakrivajoč si obraz obsedela, dokler naposled ni slušala mirne izpodbuje Jaroslavove, vstala in na njegovo prošnjo nekaj pila in jedla. Nato pa sta zapustila svoje skrivališče ter se podala na nadaljnji beg.

III.

Isto solnce, ki je s poživljajočimi žarki razsvetljevalo krvave dogodke teheranske, se je zaman trudilo, da bi raztopilo ledene plošče na Nevi. Po širokih petrograjskih cestah je še za čevelj visoko ležal sneg, po katerem so urno drčale sani.

Opoldne je čedno oblečen mož korakal po ulici, v kateri je kar mrgolelo ljudi, mož, katerega smo bolnega videli v začetku povesti. Tisti blede, sloki mladec je bil popolnoma dorasel. Njegov obraz z očmi, ki so kar prebosti hotele gledani predmet, so imela v primeri s prejšnjimi časi strog, veliteljski izraz, k čemur je še prispevala temna polna brada in ogorela polt.

Premenila se je tudi njegova nagla in nepremišljena govorica, ki je bila s svojo smelostjo povzročila nesrečno dogodbo. Bila je mirna in oprezna, kakor je bilo soditi iz tistih besed, ki jih je spregovoril z voznikom na oglu ulice. Ukazal mu je, naj se pripravi na dolgo vožnjo, da bi mogel poiskati Jaroslava. Po dolgem povpraševanju se je bilo Kurtu res posrečilo zvedeti o Jaroslavovem zadnjem bivanju v Teheranu.

Dva dni potem so lahke sani z iskri mi konji bežale iz Petrograda proti Moskvi. V njih je sedel v misli vtopljeni Kurt...

Vse njegovo prizadevanje, da bi carja preprosila, naj olajša kazn Jaroslavu, vse prigovarjanje visoko stoječih oseb ni moglo izpremeniti gospodarjevega sklepa. Jaroslav je ostal do smrti obsojen v vojaško službovanje. Samo za slučaj nenavadnih zaslug si je car pridržal nadaljnje ukrepe.

S silnim hrepenenjem po ljubljnem prijatelju je popotnik hitel dalje. Ne da bi se bil zmenil zanje, so hitele mimo njega vasi in mesta in celo največje naravne krasote. Ni se bal nobene nevarnosti, nobenih naporov in z občudovanja vredno spretnostjo se je izogibal vsake neprijet-

nosti potovanja, ki se še dandanes popotnikom zde nepremagljive.

Skoro ni mogel dočakati trenutka, ko se bo mogel prepeljati preko Araksa, mejo med Rusijo in Perzijo, in ko je stopil na perzijska tla, je skoro zavriskal od veselja.

Krasen spomladen dan! Čisti, mirni zrak je napolnjevala sveža vonjava dreves, pokritih od prvega zelenja. Povsod so se razprostirali majhni gozdiči, ki so se ljubko ločili od enakomernih visokih skal, še vedno s snegom pokritih.

Družba se je pomikala po gričasti dolini. Kurt je bil vtopljen v svoje misli, ko ga je nekdo ogovoril v ruskem jeziku. Osupel od tega pozdrava je dvignil oči ter zagledal Evropejca, ki je stopil iz krdela.

»Čudite se, gospod, da vidite krajane med popotniki,« je rekel tujec. »Ker pa ni svetovati, da bi se po morilnem boju v Teheranu Rus brez spremstva pokazal Perzijanom, zato sem...«

Kurt je obstrmel.

»Ali ne veste,« je sam sebi segel v besedo govoreči, »ali res ne veste, kaj se je prigodilo tam zadnje čase?«

»Ne vem,« je odgovoril Kurt ter skrival razburjenje.

»Poslušajte torej,« je popotnik zopet povzel besedo. »Tamošnja druhal je od duhovništvu in Rusom neprijazne stranke nahujšana napadla poslanikovo palačo ter pomorila njega, njegovo ženo in vse moštvo.«

»Moštvo?« je ostrmel Kurt. A takoj nato je zopet mirno vprašal:

»Ali veste za gotovo, da se je prigodilo vse tako, kakor pripovedujete? Ali je res, da se nihče, prav nihče ni rešil?«

»Nihče,« je odgovoril vprašani odločno. »Že je Gribojedov s soprogo, otrokom in družino ležal na tleh, ko je ostal samo še ruski vojak, ki se je bil odlikoval s pogumom in zaničevanjem smrti. Končno je podlegel tudi ta besnosti navaljujoče druhal. Ko sem zvedel o tem zločinu, sem zapustil Teheran ter se bom čutil srečnega, ko bom popolnoma ločen od dežele divje razbrzdanosti.«

»Ali vam je znano ime junaka, katerega ste omenili? Ali veste kaj natančnejšega o njegovih razmerah?« je čez nekaj časa s pridušenim glasom vprašal Kurt.

»Bil je livonski (liflanski) rojak, a je bil samo po nesrečnem naključju vojak. Postal je žrtva plemenitega, velikodušnega prijateljstva. Ime mu je bilo, ako se ne motim, Jaroslav. Toda...«

»Dosti, dosti,« mu je Kurt segel v besedo. »Vse vem. Z Bogom.«

Medtem, ko je bil tujec zelo užaljen od kratkega in malo vljudnega odslovljenja, je Kurt stal tukaj ves zmešan od poročila ter neprestano v eno mesto upiral pogled.

(Dalje.)

Širite „Večerni list“

izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Viktor Cenčič.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.